מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין יד.

מסורת הש"ס

א) סוכה יח. כב. [תוספ' פ"ח ה"ה], ב) [לעיל כו.], ג) [שם יב"ק], ד) [נכ"מ: ארנבה], ה) [נ"ל תני], ו) [פסחים קט:], ז) [ע' פסחים קט.], ח) כב"מ: היתרי, ט) כב"מ: של יס, י) הכר"ש כשם הי"ר מבינדור הגיה דלא קאי לא מרגע ולא מר' יהודה אלא רב יהודה הי מתני לתיא כרי דרב דסבי הלכתא דלא בעי כריאה כר' יהודה ואי"ל אתנאי' דחבה דהלכתא דחבה כי' ובריאה כרבנן ופריך ואמ"ר אלעי אמר רב דהלכתא דחבה ר' אע"פ כי [ת"ש], כ) ועי"ל אלחרב יהודה פריך מר' אלעאי אמר רב דמסתמא רב יהודה ידע כל דברי רב לפי שהיה תלמידו וא"כ הכיל מילתא דרב מתוך אמרי לרבנן לא צריך ולרבי יהודה בעינן בריאה ומשני דלחבה שאני ומודה ר' יהודה דלא בעינן בריאה ואמר כר' יהודה [ת"ש].

הגהות הב"ח

(א) נב' כתעם' שפת כוס פרח: (ב) רש"י ד"ה דאתת ליה דאמרי לתנה דאמר כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) תוס' ד"ה אתנייה וכו' מהכך הוה ליה לאסוקי ארבנן מילתייהו ולמימר אתנייה:

רבינו חננאל

כיון שנתפרש במשנה כי שיעור קורה כדי לקבל אריח שהיא חצי לבינה של שלשה טפחים, נמצא האריח טפח ומחצה, למה שנינו דיה לקורה טפח, וטפח ומחצה בעי כשיעור אריח. ומשנינן כי משוי האריח על הקורה מעדיף אצבע בגודל מיכן וכמותו מצד אחר ממלאהו בטיט ועומד. פי' בריאה (ן)חזקה. ואמר רב חסדא אחד הקורה ואחד מעמיד קורה כנגד כותלי המבוי. צריכין להיות בריאין כדי לקבל קורה וארית שעליה. שמועה דרב ששת פשוטה היא. ת"ר קורה היוצאה מכותל צפוני ואינה נוגעת בכותל דרומי שהוא כנגדו אלא יש ביניתן ריוח, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל צפוני ואחת יוצאה מכותל דרומי ואין נוגעות הקורות זו בזו אלא יש ריוח ביניתן, ואם אותו הריוח פחות מג' טפחים כלבור דמי וא"צ קורה אחרת. אלא אם אותו הריוח ג' טפחים, צריך קורה אחרת למלאות הריוח ההוא. וכן שמעון בן גמליאל אומר ד' טפחים צריך להביא קורה אחרת, פחות מד' טפחים אין צריך, דסבר כל פחות מד' טפחים כלבור דמי. וכן שתי קורות דקות משוכות על גבי המבוי שאין אחת מהן בריאה לקבל אריח לאריכו שלשה טפחים אין צריך להביא קורה אחרת כו'. היו, שתי קורות, אחת למעלה ואחת למטה ממנה ואין אחה מהן בריאה לקבל אריח, ר' יוסי אומר ראוין את העליונה כאילו היא למטה, פי' חבוט רמי. וראוין את התחתונה כאילו היא למעלה, פי' אמרינן גוד אסיק מחיצתא. ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה, שיצאה מחורת פתחו של היכל. ולא תהיה עוד התחתונה למטה מעשרה טפחים שיצאת מתורת מחיצה. אמר אביי ר' יוסי סבר לה כר' יהודי אבוה בחדא דאית ליה ראוין, פי'

עין משפט נר מצוה

עח א טוס"ע ח"מ סי' שסג סעיף יט:
ב [מרי' פי"ז מהל' שבת הל' יג] [טוס"ע שם]:
עט ג מרי' שם הלכה כג טוס"ע שם סעיף כד:
ה ד מרי' שם הלכה כד טוס"ע שם סעיף כח:
פא ו מרי' שם הלכה כה טוס"ע שם סעי' כב:
פב ז מרי' שם טוס"ע שם סעיף כג:
פג ח [ערין מ"מ פי"ז מהל' שבת הלכה יג] טוס"ע שם סעיף יז:
פד ט מרי' שם הלכה כו טוס"ע שם סעיף כ:
פה י מרי' שם טוס"ע שם סעיף יט:

תורה אור השלם

1. ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול סביב וחמש באמה קומתו וקו שלשים באמה יסב אתו סביב: מלכים א ז כג
2. ועביו טפח ושפתו כמעשה שפת כוס פרח שושן אלפים בת יכיל: מלכים א ז כו
3. ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע וְרָחַץ במים את כל בשרו וטמא עד הערב: ויקרא טו טז

מוסף רש"י

קורה היוצאה. להחיר המבוי ומתינה על רוחב פתח המבוי מכותל לכותל חו אינה מגעת לשני הכתלים (סוכה יח:). רשב"ג אומר פחות מארבעה. ר"ש סבירא ליה כגון דומא פחות מד' כלבוד דמי (לעיל ט סוכה כב:). רחבה ארבעה אע"פ שאינה בריאה. אם היתה קורה ד' טפחים, אע"פ שהיא דקה ואינה מוקה לקבל אדם כשיה, והא דתנן כמתני' בריאה כדי לקבל אדם, כשאינה רחבה ד' טפחים קאמר (לעיל ג.). וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב. לעבר אמות רוחב שלשים אמה היקף (סוכה יז:).

רב נסים גאון

דהויא לה מחיצה שהבדיים בוקעין בה. עיקר ביורו זה בתוספת כלאים והיא הברייתא האמורה כזה הפרק הבא לפנינו, כל שהוא פחות מג' צריך שלא יהא בין זה לזה ג' שלא יזדקר הגדי בבת ראש, וכבר ביררנוהו בפרק הזורק במסכ' שבת. אמר אביי ר' יוסי בר' יהודה סבר לה כאבוה בחדא. היא שאמר במשנה היתה שלקש או שלקנים רואין אותה כאילו היא שלמתכת. ור' יוסי בנו השוה עמו בזה הדבר כמו שהזכיר בזו הברייתא בכאן ר' יוסי בר' יהודה אומר רואין את העליונה כאילו היא למטה. ברואין השוו שניהן. ובגובה המבוי יותר מכ' היתה חלוקה ביניהן שר' יוסי היה סובר צריך לעמוד. כי כן אמר ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מכ' אמה. ור' יהודה אביו היה מכשיר במבוי שגבוה למעלה מכ' אמה כדתנן מבוי שגבוה למעלה מכ' אמה ימעט, ור' יהודה אומר אינו צריך. ולפי דעתו אפי' עליונה למעלה מעשרים אמה רואין אותה כאילו היא למטה.

גמ' מלכין לה. לקורה בטיטא ממרח בטיט בשיפוע מלא אלבע מכאן וכנגדו מכאן ומשוה אותה לקורה. מלכין לשון לבנים: **ומעמידי קורה.** אם הניחה על גבי יתידות אין צריכין שיהו בריאין לקבל קורה ואריח אלא לקבל קורה לבד דהא לא יהבי אריח עלה ובקורה הוא דבעינן קביעות כי היכי דתיהוי היכר מעליא אבל מעמידה לא תלי היכירא בדידהו: **אחד זה ואחד זה.** קורה בעינן בריאות דאריח ומעמידה בעו בריאות דקורה ואריח: **מחלגא.** להיות מחיצה לייפות כח התירו[ח]: **שהגדיים בוקעין בה.** הואיל וגובהה שלשה הוא מחיצה תליה ואינה מתרת: **מתאימות.** שהשכיבן זו אצל זו כמו תאומים: **אחת למעלה ואחת למטה.** וכין שהיה כדי לקבל אריח זו אצל זו אלא שאחת מעמידים [שלה] גבוהים משל חברתה וגבוהים ממנה: **רואין אם העליונה כו'.** עד שיהא זו אצל זו בשוה: **למעלה מעשרים אמה.** מן הקרקע דאין שם הכשר קורה: **ולא דאתיה ליה רואין.** (ב) נמי כאלה דאמר במתני' רואין אותה כאילו היא של מתכת: **היינו דך.** דתנא בריאה דחבה אע"פ שאינה בריאה ונמה לי תו היתה של קש דאינה בריאה רואין אותה כאילו היא של מתכת: **בריאה במינה אמרינן.** שרגיל להיות בחותו המין בריאה כגון קורה של עץ כי אינה בריאה אבל של קש ושל קנים דאינה בריאה במינה אימא לא אמרינן רואין: **פשיעא.** דהכא נמי אמרינן רואין דמאי שנא הא מדרישא: **משפתו עד שפתו.** חללו שלו לבד עוביו דופנותיו עשר אמות וכתיב וקו שלשים באמה יסוב אותו אלמא לכל אמה רוחב בעינולא איכא שלש אמות היקף: **והאיכא.** עוביו שפתו דהוה עדיף על י' של חלל ואפילו הכי וקו שלשים הוא דבעי ותו לא: **פרח שושן.** דק מאד כפרח שושן זו: **ועביו טפח.** בשולי דפנותיו מלמטה אבל מלמעלה דק מאד כמעשה שפת כוס פרח שושן: **מגוואי קא משיב.** קולא לבהוא קו ל' להיקף דגואי משיב ליה שאין עוביו שפתו מוקף בו אלא קו שלשים הוא מקיף חלל שלשים[ט]: **מקוה טהרה.** מרבעים אמה: כמים

גמ' טפח טפח ומחצה בעי כיון דרחב לקבל טפח אידך חצי טפח מלבין ליה בטינא משהו מהאי גיסא ומשהו מהאי גיסא וקיימא אמר רבה בר רב הונא קורה שאמרו צריכה שתהא בריאה כדי לקבל אריח [א]ומעמידי קורה אינן צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח [ב]ורב חסדא אמר אחד זה ואחד זה צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח אמר רב ששת [ג]הניח קורה על גבי מבוי ופרס עליה מחצלת והגביה מן הקרקע שלשה קורה אין כאן מחיצה אין כאן קורה אין כאן דהא מיכסיא מחיצה אין כאן דהויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה [ד]ת"ר קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה [ה]וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינן נוגעות זו בזו [ו]פחות משלשה אין צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת [ז]רבן שמעון בן גמליאל אומר פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת ארבע[ח] צריך להביא קורה אחרת [ט]וכן ב' קורות המתאימות לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח אם מקבלות אריח לרחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת רשב"ג אומר אם מקבלת אריח לארכו שלשה אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת היו אחת למעלה ואחת למטה ר' יוסי בר' יהודה אומר [י]רואין את העליונה כאילו היא למטה ואת התחתונה כאילו היא למעלה ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מכ' אמה ותחתונה למטה מעשרה אמר אביי ר' יוסי בר' יהודה סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דאית ליה רואין ופליג עליה בחדא דאילו ר' יהודה סבר למעלה מעשרים ור' יוסי ברבי יהודה סבר בתוך כ' אין למעלה מכ' לא: ר' יהודה אומר רחבה אע"פ שאינה בריאה: מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב רחבה אע"פ שאינה בריאה א"ל אתנייה רחבה ובריאה והאמר ר' אילעאי אמר רב [יא]רחבה ארבעה אע"פ שאינה בריאה רחבה ארבעה שאני: היתה של קש כו': מאי קמ"ל דאמרינן רואין היינו הך מהו דתימא במינה אמרינן שלא במינה לא אמרינן קמ"ל: עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה: פשיטא קמ"ל כדרבי זירא דאמר ר' זירא [יב]היא בתוך המבוי ועקומיתה חוץ למבוי היא בתוך עשרים ועקומיתה למעלה מעשרים היא למעלה מעשרה ועקומיתה למטה מעשרה רואין כל שאילו ינטל עקומיתה ואין בין זה לזה שלשה אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת הא נמי פשיטא היא בתוך מבוי ועקומיתה חוץ למבוי איצטריכא ליה מהו דתימא ליחוש דילמא אתי לאמשוכי בתרה קמ"ל: עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת: הא תו למה לי סיפא איצטריכא ליה כל שיש בהיקפו ג' טפחים יש בו רחב טפח מנא הני מילי א"ר יוחנן אמר קרא [יג]ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול סביב וחמש באמה קומתו וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב והא איכא שפתו אמר רב פפא שפתו שפת פרח שושן כתיב ביה דכתיב [יד]ועביו טפח ושפתו [ט] כמעשה כוס פרח שושן אלפים בת יכיל והאיכא משהו כי קא חשיב מגואי קא חשיב [טו]תניא [יב]רבי חייא אם שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה מכדי מקוה כמה הוי ארבעים סאה כדתניא [יג]ורחץ (את [יד]בשרו) במים

ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים. כפ' הישן (סוכה כב.) פריך מהכא למאן דאמר כל היכא דלית ביה טפח לא אמרינן מבוי מבוי למי ומשני מרי הכי ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מכ' אלא כתוך כ' ותמתונה המוכה לה בפחות משלשה וקשה דאדפריך מר' יוסי בר' יהודה ואומר ר"י דטעמי' דרבנן לאו משום דלית להו מבוי רמי בפחות מטפח אלא משום דבעי קורה דאויר לקבל אריח ופסלי קורה העופלת ברוח ושתי קורות המתאימות אפילו בפחות משלשה משום דבעי קורה דאויר לקבל אריח: **אתנייה** רחבה ובריאה. פירש רש"י ואין מחלוקת בדבר וקשה דאז יש לחמוק כל בנא דרואין אלא שהיה [טז]מהפך דברי רבי יהודה לרבנן וא"ת מאי פריך מרבי אלעאי דילמא כרבנן ס"ל וי"ל דלא מתוקם מילתיה כרבנן דהא רחבה ארבעה קאמ' ולרבנן היה שתהא רחבה טפח ואפילו אינה בריאה אלא על כרחך כדרבי יהודה וס"ל דקיס ליה לר' אלעאי דר' יהודה בעי רחבה ד' אבל אין צריך שתהא בריאה ומשני רחבה ארבעה שאני אבל בריאה [יז]ומיהו קשיא כיון דגם דברי רבנן מהפך הוה ליה (ג) לאמימר מילתיה אלרבנן ולאמימר אתנייה לחבה אע"פ שאינה בריאה כמילתייהו דרבנן ובריאה לרבינו חם דרב יהודה מתני ליה אמילתיה דרבנן ואמר ליה רב אתנייה לחבה ובריאה כמו במתני' אלא שהש"ס המתין לסדר הגמרא זו עד שסיים פלוגתייהו והשתא פריך מר' אלעאי דמסתמא הוי כרבנן ולפי זה יש להוכיח דאין הלכה כרב דקאמר לעיל (ד' יא.) אתנייה צריך למעט דהמשנה לא נשנית כמו שהגיה וכאן נשנית כמו שהגיה וכן פסקו הגאונים וה"ג:

והאיכא משהו. משמע שהמשכון מלומלם וכן בפ"ק דב"ב (ד' יד:) גבי שני טפחים שנשתיירו בארון ששם ספר תורה מונח שהיא בהיקפה ששה טפחים ופריך כיון דלאמצעיתו נגלל נפיש ליה משני טפחים וכן נמר הכי דמשני בספר דעזרה לתחלתו נגלל ופריך אכמי תרי בתרי היכי יתיב משמע דמלומלם לגמרי וקשיא דאין המשכון מדוקדק לפי חכמי המדות: כמה

גמ' מלכין לה. לקורה בטיטא ממרח בטיט בשיפוע מלא אלבע מכאן וכנגדו מכאן ומשוה אותה לקורה. מלכין לשון לבנים: **ומעמידי קורה.** אם הניחה על גבי יתידות אין צריכין שיהו בריאין לקבל קורה ואריח אלא לקבל קורה לבד דהא לא יהבי אריח עלה ובקורה הוא דבעינן קביעות כי היכי דתיהוי היכר מעליא אבל מעמידה לא תלי היכירא בדידהו: **אחד זה ואחד זה.** קורה בעינן בריאות דאריח ומעמידה בעו בריאות דקורה ואריח: **מחלגא.** להיות מחיצה לייפות כח התירו[ח]: **שהגדיים בוקעין בה.** הואיל וגובהה שלשה הוא מחיצה תליה ואינה מתרת: **מתאימות.** שהשכיבן זו אצל זו כמו תאומים: **אחת למעלה ואחת למטה.** וכין שהיה כדי לקבל אריח זו אצל זו אלא שאחת מעמידים [שלה] גבוהים משל חברתה וגבוהים ממנה: **רואין אם העליונה כו'.** עד שיהא זו אצל זו בשוה: **למעלה מעשרים אמה.** מן הקרקע דאין שם הכשר קורה: **ולא דאתיה ליה רואין.** (ב) נמי כאלה דאמר במתני' רואין אותה כאילו היא של מתכת: **היינו דך.** דתנא בריאה דחבה אע"פ שאינה בריאה ונמה לי תו היתה של קש דאינה בריאה רואין אותה כאילו היא של מתכת: **בריאה במינה אמרינן.** שרגיל להיות בחותו המין בריאה כגון קורה של עץ כי אינה בריאה אבל של קש ושל קנים דאינה בריאה במינה אימא לא אמרינן רואין: **פשיעא.** דהכא נמי אמרינן רואין דמאי שנא הא מדרישא: **משפתו עד שפתו.** חללו שלו לבד עוביו דופנותיו עשר אמות וכתיב וקו שלשים באמה יסוב אותו אלמא לכל אמה רוחב בעינולא איכא שלש אמות היקף: **והאיכא.** עוביו שפתו דהוה עדיף על י' של חלל ואפילו הכי וקו שלשים הוא דבעי ותו לא: **פרח שושן.** דק מאד כפרח שושן זו: **ועביו טפח.** בשולי דפנותיו מלמטה אבל מלמעלה דק מאד כמעשה שפת כוס פרח שושן: **מגוואי קא משיב.** קולא לבהוא קו ל' להיקף דגואי משיב ליה שאין עוביו שפתו מוקף בו אלא קו שלשים הוא מקיף חלל שלשים[ט]: **מקוה טהרה.** מרבעים אמה: כמים

[ח] אלו ג' תיבות סליתן שריתן הכן הם משיבי הכנה ת"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com